

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény inté- zendő, Fűvészkert-utca 1080. sz.</p>
--	---	--

Az egy szükséges dolog.

A legközelebb együtt ülésezett konvent nagyfontosságú intézkedésekkel, az egyház igazi és valódi célját megvalósítani törekvő tanácskozásokkal rekesztette be első három évi ciklusát.

A missióügyben, — ezen oly véghetetlen nagyfontosságú tárgyban határozott és világos intézkedések tettek; nem csak az által, hogy elvégezve lön, miszerint az országos közalap évi jövedelmének egy negyede mindig missiói célokra fordítottassék, hanem azon indítványnak is elfogadása által, miszerint „kéressenek fel a püspök urak, hogy adjanak részletes és teljesen pontos kimutatást arról, mennyiben és miként van gondoskodva arról, hogy területükön minden ev. ref. vallásu egyén részesülhessen az egyház malasztjaiban.“ Ezen indítvány nem csak nagyon fontos, hanem azon mély érdeklődésnél fogva, melyet az minden egyes léleknek legszentebb ügye iránt tanusít, — azon melegségnél és buzgóságnál fogva, mely abban minden egyes léleknek lehető boldogítása érdekében nyilatkozik — valóban felemelő is. Ez indítványban az egyháznak vóltaképeni célja, feladata s törekvésének, munkálkodásának iránya egészen benne van. Egy igazi fenséges ideál ez, de a melyet elérni kötelessége az egyháznak, ha rendeltetési céljához hű akar lenni. Nem elég tudnunk azt csupán, mennyien vagyunk számszerint, hanem azon kell munkálkodni, hogy lélekszerint legyenek minél többen az egyháznak, mint isteni üdvintézménynek tagjai. A lelkeket kell megnyerni, meghódítani az egyház fejének, a Krisztusnak hatalma alá; és pedig nem csak oda fordítva erőnk munkásságát, hol szétosztan, mintegy egyházi kötelék nélkül élnek híveink, hanem figyelmet fordítva a külsőleg legerősebb egyházakban is, az egyes hívek valláserkölcsi életére; figyelmet fordítva minden rendelkezésünkre állható eszközök felhasználásával, hogy a benső hitéletet, a benső buzgóságot s kegyeséget erősítsük a tagokban. Mert nem kell hozzá valami mély kutatás, hogy átlássuk azt, miszerint az a benső erő, az a benső tűz, mely egyedül volna képes nagyokat terem-

teni, hogy az a benső hatály, mely maga magától és nem kényszerítve tesz jót, hogy ez a lelki tulajdonság, ha nem is általában, (ilyen sötét képet még hál' Istennek nem festhetünk), de bizony sokakban megszűnt már hajtani az akaratot, ösztönözni a lelket, tenni és áldozni Isten dicsőségére, saját igazi boldogságára.

Társadalmi actiót, széles körben kiható mozgalmat kell indítani, mely megragadja s hullámverésébe befoglalja egyetemlegesen a lelkeket. — Az összetartás, tömörülés által fokozni, növelni a tagokban a bizalmat, meggyőzni őket, hogy az, mit az egyház tesz, az mind éppen a hívek boldogsága, jóléte érdekében történik. Fel kell tüntetni, hogy nincs társulás a földön, mely annyi áldást árasztana a lelkekre és annyi jót tenne velök, mint az egyház, ha azt a tagok igazán szeretik.

De mindez talán csupa idealismus? Ha nem tudnám, hogy éppen ennek az idealismuskak megvalósítása külföldi testvéreinknél oly virágzó, oly szép egyházi életet teremtett; és ha nem ösmerném az első ker. egyházak példájából s történetéből, hogy éppen ennek az idealismuskak valósága biztositott nekik életet az üldözések viharában és éppen ez tette őket olyanná, hogy róluk Cyprián akként nyilatkozik, hogy a keresztyének, „bár életmódjukban az ország szokásait követték, mégis tiszta, nemes életökkel a nem keresztyénektől egészen különböztek, testben éltek, de nem test szerint“, ha mindezeket nem tudnám, szóval ha ezen idealismus realizálható nem volna, akkor nem emlitém vala bizonyára meg sem.

Nekem erős meggyőződés, hogy egy nemes célú egyesülés, mely a már külsőleg egyesült öt kerületet mind magába foglalná, a mely részint sajtó útján, — egyházas, hitbuzgó, lelkesítő lapok s olvasmányok kiadásával, részint felolvasások tartásával, részint társadalmi tevékenység — ifjusági társulatok, vasárnapot megszentelő szövetkezet, jótékonyági egyletek, vasárnapi iskolák stb. által munkálna a nép között, hogy egy ily egyesülésnek igen nagy áldása és hatása lenne nálunk is az egyházas élet javítására, a valláserkölcsiség emelésére s általában a hívek lelki nemesítésére s boldogítására.

Ha elnézem azt, hogy olykor-olykor mily lázas tevékenységet, mily nagy körű mozgalmakat támasztanak magyar ref. egyházunkban egyházi vagy közigazgatási kérdések felett, hogy mennyi szóvita, mennyi hirlapi harcz keletkezik néha ily ügyekben, p. o. a főrendiházi kérdés, a konventi képviselők miként választása ügyében: dicséretesnek kell ugyan mondanunk e buzgalmat; noha, bátran kimondható, hogy ezek nem első rangu ügyei az egyháznak. Midőn a közigazgatás, a külső kormányzás körül oly gondosak, oly körültekintők vagyunk; midőn e tekintetben a paragraphusok betűihez oly mereven ragaszkodunk, hogy p. o. a lelkészválasztási szabályoknál is az esetlegesen megalkotva lett pontoktól egy hajszálnyira is eltérni nem engedünk, még akkor sem, ha talán ez eltérés csak jó eredményű lehetne, — vigyázzunk, hogy midőn figyelmünket és egész erőnket csak ezen kormányzást illető §-ok megtartására fordítjuk: szét ne hulljon kezeink között és el ne csenevészsen az, a mit kormányozni akarunk. Ha csak a jó kormányzásra, a jó törvénykezésre, a törvények **betűinek** szigorú megtartására fektetünk minden súlyt: ez a külsőleg jól kormányzott egyház meglehet, hogy az Idvezítő szavai szerint a festett koporsóhoz lesz hasonló, a melyben rothadtak a tagok. Azok, kik az egyházi ügyek kormányzásában, a törvények végrehajtásában az újabb időkben részt vettek, láthatták sok helyen, hogy mily keserves dolog az, midőn a népet — mert egyházas érzülete, benső buzgósága, érdekeltsége hiányzik — erőhatalommal kell az egyházi ügyek iránti tevékenységre, vagy a törvények teljesítésére ráerőszakolni.

Képezzünk, alkossunk tehát mindenekelőtt és mindenekelőtt hitbuzgó, vallásos jó népet; mely szeresse egyházát, éljen azért ne kényszerítésből, hanem buzgóságból, akkor nem lesz nehéz, mint most a törvényeket végrehajtani. Kepezzünk buzgó, vallásos népet, nem csak azt cselekedvén, hogy hetenként egyszer néhány embernek predikálunk, hiszen azok, kik ezt hallgatni járnak, egész éven át — kevés kivétellel — ugyanazon tagokból állanak; a nagy többség pedig állandóan távol marad ezen predikálás eshetőleges hatása alól; hanem képezzünk buzgó, vallásos népet, elkezdvén a képzést, a gondos nevelést a gyermekeknél, a népiskolákban, hol különösen nagy súly fektendő mind a confirmatói oktatásra, mind a confirmálás ünnepélyének minél hatásosabbá tételére; igen jóknak és általában mindenütt behozandónak tartom a gyermekisteniszteletet, a bibliai órák tartását, melyeknek kedves emléke mindig megmarad a gyermek fogékony kedélyében. A vallásos nevelést és lelkiösmeretes gondozást a gymnasiumokban sem lehet mellőzni, ha célzt érni akarunk. A hol nem csak az lényeges, hogy egy vallástanár előadja az előszabottakat, hanem felvigyázni arra is, — a mi fájdalom, sokszor megtörténik pedig — hogy más szaktanárok

a vallás szent tárgyait sértő gunyjaikkal ne illessék, mert ezeknek is megvan a magok hatása s egy e fajta viccz leronthatja a vallástanár egész működését. Ezt nem ok nélkül említettem meg e helyen. Az egyháziasság ápolását, a buzgóság fejlesztését folytatnunk kell tovább is, hogy ennek légköre táplálja a családokat is. A cura pastoralist nem csak papiron kell hirdetni, a mit csak lehet, ki kell vinni belőle az életbe s ezeknek gyakorlati alkalmazása által pótolni azt és teremteni meg azt az egyházas életet, azt a tevékenységet, a mit a megszokott — sokszor rideg szertartások — magokban el nem érhetnek. Ha kötelességeinket e téren mindnyájan megteszszük; a netaláni nehézségeket egyesült erővel elhárítjuk, akkor végeztük el az egy szükséges dolgot, minden egyes lélek gondozását. Csak annak az egyháznak van biztos és szép jövője, a mely ezen egy szükséges dolgot mindenekfelett teljesíti. Adja Isten, hogy a mi magyar ref. egyházunk jövője szép és örökké tartó legyen!

Gyoma, 1885. deczember 4.

Fekete Gyula.

Visszhang „Egy eszme, mely talán figyelmet érdemel“ czimű cikkünkre.*)

Éltrevalóbb és a vallásos-erkölcsi életre áldásosabb eszmét sem töled, sem más egyházi cikkezőtől nem hallottam mostanában megpenditetni, mint a melyet lapunk legközelebbi számában „talán figyelmet érdemlőnek“ jelzesz. Én azt a magam részéről nagyon is figyelmet érdemlőnek tartom. — Távol legyen, hogy kicsinyeljem ama küzdelmeket, melyeket napjainkban leginkább az egyházalkotmány érdekében vivnak társaink a nyilvánosság terén. Nagyon szükségesek azok és hasznosak is, míg a tárgyilagosság terén belől s méltó fegyverekkel hasogatják az igazságot és döngöttek és döntöttek a tévedések vagy önző érdekek építményeit.

De bármely nemes és szent is az a cél, melynek érdekében e csatározások folynak, van ezeknél nagyobb fontosságú és szentebb cél is, melynek megvalósítására törekednünk kell; ez pedig, a mint mindenki tudja és senki sem tagadhatja: **híveinknek lelki építése.** Ez fontosabb és lényegesebb előttem minden egyébnél, a mit csak a lelkészek teendői közé sorolhatunk. És valóban szomorú dolog volna, ha az ennek érdekében tett, ennek előmozdítására célzó indítványok nem érdekelnének bennünket — lelkészeket — annyira, mint az egyházpolitikai kérdések. „Mit használ valakinek, ha az egész világot megnyeri is, az ő lelkében pedig kárt vall?“ Mit használ az a mi egyházunknak, ha szigorúan körülirt, mindenre kiterjedő törvényei vannak, de nincsen meg tagjaiban az igazi keresztyéni érület? A lélek itt is drágább a testnél.

*) Szabó Lajos barátom, lapunk mult számában közölt vezércikkemre magánlevelet irt hozzám, melynek közérdekűbb részeit, szives engedelmét remélve, jónak látom lapunkban kiadni. Csiky Lajos.

Épen azért örömmel üdvözlöm azon eszmét, hogy olykor-olykor más kartársunknak is adjuk át egy vasárnapra templomi katedránkat és magunk is hirdessük más helyeken is az igét, mert valamit legalább ezzel is nyer az Isten országának ügye. — Meglehet azonban, hogy egyesek vonakodása és gátló körülmények miatt ez az indítvány sok helyen marad eredmény nélkül. Ennek kivételét nem is lehet erőltetni. De ha már ettől nem várhatunk sokat, ott vannak az egyházmegyei, egyházkerületi gyűlések. Ezek jó alkalmat szolgáltatnak, ott ahol tartatnak, a gyülekezet egyháziasságának élesztésére. Mily lélekemelő volna, ha e gyűléseket egy-egy alkalmi ima és predikáció előzné meg a templomban, az egyházközség jelenlétében! Talán így is van ez néhol; de én még nem voltam olyan egyházmegyei gyűlésen, ahol predikációt hallottam volna. Sokan mintegy borzadoznak a gyűléseknek ilyen vallásos színezetétől, óvatosan kerülni látszanak a papi jelleget ütő azokra. Hiában szabja meg a törvény, hogy ünnepélyes alkalmakkor ornátusban tartozunk megjelenni, még a lelkésztemetéseken is alig lehet palástot látni máson, mint a fungáló papon; a gyűléseken pedig, vagy helyesebben mondva a gyűléseket megelőző ima alatt egyáltalában nem lehet megismerni: melyik a pap, melyik a nem pap. Pedig akármeddig vitassák is némelyek, nem hiszem én, hogy az ilyen külsőség is nem teszen jó benyomást a népre. Hát még egy alkalomszerű ima és beszéd! Ugyan, ha a superintendentialis gyűlések alkalmával, a gyűlés összes tagjainak jelenlétében az esperesi karnak egy tagja pl. predikációt mondana a nagy templomban: nem népesednének-e meg az egyébkor elszomorítóan üres falak? Tessék megpróbálni. Én erősen hiszem, hogy ilyen eljárással templomozáshoz szoktatnánk sokakat a közönyösök és templomkerülők közül. Ez pedig már nagy nyereség!

Az egyházas tárgy, ismeretgazdagító és vallásunk iránti szeretetgerjesztő, ápoló felolvasások szintén óhajtott gyümölcsöt teremnének, némely 100 annyit, némely 60 annyit, némely pedig 30 annyit.

Czikkednek egyik pontjában azt mondod: „a hittanárok ereje is igénybe volna vehető, felolvasásokkal, predikálásokkal ők is táplálhatnák a vallásosságot, táplálhatnák az egyháziasságot.” Ezt is a legnagyobb örömmel írom alá. Azokat, kikre, mint szellemi vezetők, utmutatókra tisztelettel és büszkeséggel szoktunk tekinteni, szives örömmel látnánk a templomi szószékeken és a népszerű felolvasói asztal mellett. És ha Basel nagynevű papjai szivesen átengedték olykor-olykor katedráikat a nagy professornak, Hagenbachnak: mi is készséggel nyujtanánk alkalmat nektek, a mi Hagenbachjainknak, hogy tudományotok és hitetek teljességéből szélesebb körben is munkáljátok az Isten országának javát! Itt már nem lehet ugyan szó katedracseréről, de a nyerendő tisztelet, a tapasztalás és az az édes öntudat, hogy a nálatok letett talentomokkal fent és alant hiven sáfarkodtatok, a legszebb jutalom leendő.

Én bármikor szives készséggel fogadom és szerencsémnek fogom tartani, ha egy lelkésztársam vagy theologiai tanáraink egyike fel akar lépni egyházamban és lelkésztársaim hívásának — amennyiben körülményeim engedik —

Szabó Lajos,

hadházi ev. ref. lelkész.

Az állami népiskolák és az ev. reform. egyház.

Azon másfél évtized, mióta magyar hazánk visszanyerte önkormányzati jogait, lázas tevékenységbe hozta az állam minden tényezőit s mint a legközelebbi országos kiállításán szemlélhettük, a magyar kultúra bámulatos s az európai nagy nemzetek által is elismert haladást mutat fel. A magyar protestáns egyház ez idő alatt, szinte egy századdal lépett előre a zsinati törvények megalkotása által. Letéteztet tehát az alap, a melyre észszerűleg építve, magyar ref. egyházunk egy század multával oly szilárdan fog állani, hogy missiójának teljes mértékben megfelelhessen. Nem lehet nekünk magyar protestánsoknak el nem ismernünk, hogy a magyar alkotmány helyreállítása által változtak meg egyházi és iskolai viszonyaink; s habár az állam gépezetének gyors mozgása minket is, főképp tanügyi állapotunkra nézve, gyorsabb haladásra ösztönzött, mely körülmény egyes feljajdulásokra szolgált bár okul; mindamellett az a csaknem parancsolt haladás már eddigelé is önjavunkra szolgált. Korántsem állok azon állásponton, hogy protestáns egyházunk autonómikus jogait feladjuk, mert hiszen ekkor elveszítené egyházunk protestáns jellegét; de tekintve az idők jeleit, tekintve a magyar államkormány öntudatos nemzeti politikáját, nekünk oly ellentétbe nem szabad jönnünk a magyar állam nemzeti politikájával, hogy aztán egyházunk és a magyar állam között elkeseredett harcz támadjon. Jól tudja azt a magyar államkormány, hogy évszázadokon át a magyar protestáns volt védője s megtartója a magyar alkotmánynak, s iskoláink voltak terjesztői a magyar kultúrának, melyek mind megannyi erősségek állottak ellent azon ostromoknak, melyeket a német kormány és a római katolikus klérus folytattak ellenünk. Nem szabad azért ez állam kormányának oly politikát folytatni, mely ellenkezik a protestáns egyház érdekeivel. Ha pedig haladásra int bennünket, ezzel csak saját jelszavunkat akarja érvényesíteni. Valamint nekünk protestánsoknak a 3 százados nyomtatás s üldöztetés miatt sok mulasztást helyre kell pótolnunk, hogy egyházaink az apostoli vagy öskeresztyén egyházaknak élőképei legyenek, ép úgy a magyar államnak is sok idők mulasztásait kell helyrepótolni, hogy a nemzet a kulturnemzetek sorában méltó helyet foglalhasson el. Ezen igyekezetének azonban csak úgy felelhet meg, ha az állam lakosai közvetve vagy közvetlen támogatják e nagy cél kivételében.

Ezen nagy cél elérésének alapeszköze a népnevelésnek szilárd alapra fektetése. Ugyde az államnak nemcsak felekezetekkel, hanem nemzetiségekkel is kell küzdenie s hogy célját elérhesse, a mennyire csak lehet, az oktatásügyet kezében kell tartania, mert másképp missióját be nem töltheti. Valamint a protestánsnak főmissiója, hogy hirdesse és terjeszsze az evangéliomi hitet, úgy az államnak is a mi viszonyaink között egyik főmissiója, hogy terjeszsze az állam nyelvét s a hazafias érzületet. Most már egy speciális magyar felekezetnek, a milyennek mondhatjuk a magyar ev. reform. egyházat, nem lehet félni az állam intenczióitól, sőt a mennyiben az reánk nézve hátrányul nem szolgál, elő kell segitenünk mindazon törekvésekben, melyek a magyar elem megerősítésére irányulnak. Rég letűntek már azon idők, midőn Magyarország egyik kiegészítő részé-

ben, a bérczes Erdély aranykorában a protestáns egyház uralkodó egyház s mint ilyen birtokában volt azon eszközöknek, melyeknek segítségével nemzeti missiót is teljesíthetett; ma már ez irányú missiójának csakis az állam segítségével felelhet meg. A hunyadmegyei eloláhosodott s vallásukból kitérített lakosokat ma már a protestáns egyház nem nyerheti meg a nemzetestnek, ezeknek megnyerését csakis az állam eszközölheti, mégpedig a saját iskolái által. Fájdalommal hallottam Hunyadmegye egyik kiváló férfitól, hogy ott, a hol van is protestáns egyház, 3—4 család alkotta az egyházat, a község többi lakói pedig, bár jó magyar hangzású neveik vannak, nem tudnak magyarul, holott őseik még a fejedelmek korában magyar nyelven imádták Istent. Hány ilyen hely lehet a bérczes hazában, melyeket a protestáns egyház a fejedelmek korszakának letűntével elvesztett s ma ezeknek visszaszerzésére önjerejéből nem képes, valyon itt is nem az államnak kell-e a missiót átvenni, hogy az elszakadtakat visszaadja a nemzetnek?! Ezen visszaszerzése az elszakadtaknak más által nem eszközölhető, mint állami iskolák állítása által. A magyar protestáns egyháznak tehát nem lehet rossz szemmel nézni az állami iskolákat, sőt bizonyos tekintetben szövetséges társakul kell azokat tekintenünk. Szilárdul meg vagyok győződve, hogy az államkormányának nem lehet feladata, hogy azon helyeken, hol a református egyház közvetlenül érdekelve van, a felekezet érdekei ellen vétene; sőt közvetlen tapasztalásom után állithatom, hogy teljes mértékben méltányolja a ref. egyház jogait. Belényes vidékén ez időszerint 2 állami iskola áll fenn, u. m. Sonkolyoson és Remetén. Megvallom, mindkét helyen tevékeny részt vettem az iskolák felállithatásában. Biharmegye buzgó tanfelügyelőjét informáltam s majd maga is tapasztalást szerzett e két hely szomorú iskolaügyi állapotáról s az egyházmegye előleges beleegyezésével a m. kir. közoktatásügyi kormány 10 évi szerződésre lépett a két egyházközség előjáróságával. Mindkét helyre két jeles tanerő neveztetett ki, a kik mint reform. vallásnak, a kántori teendőket és az énektanítást is teljesítik. A vallástant a lelkész tanítja. Most már valljuk meg őszintén, nem előnyösebb-e ref. egyházunkra is, hogy ilyen helyeken az állam vegye kezébe az oktatás ügyét, s jól díjazott s képzett tanítókat alkalmazva, a népnevelést sokkal előbbre viszi s egyuttal nemzeti missiót is teljesít. Ily alakban az állami iskola nem lehet veszélyes a felekezetre, áldásos lehet a népre, mely addig szegénysége miatt csak oly tanítókat tarthatott, kik a létért való küzdelemben kimerülve, nem felelhettek meg hivatásuknak. gaz ugyan, hogy az állami iskolák a lelkészek teendőit is megszorítják annyiban, hogy a hitoktatás közvetlen az ő kezökbe van letéve, — mindazonáltal nem lehet e teendőmegszorítást oly tehernek venni, melyet az illető lelkészek el ne bírnának, sőt tapasztalatból mondhatom, hogy gyönyörűséges munka ez s általában minden kisebb egyházban a lelkészek kezébe kellene letenni a vallástant. Egy lelképásztor, ha csakugyan meg akar felelni e szép és magasztos címnek, hogy a lelképásztori gondozást sikerrel teljesítse, egyik legfőbb eszközt nyer azáltal, ha hivatott gyermekektől fogva gondozhatja a lelkieket. Az elhíntett magvak a korán elkészített földben kikelve, hamarabb gyökeret vernek s a lelki aratás sokkal sikeresebb leend.

De hát van is idejük a kisebb egyházak lelkészeinek a

vallástantásra, mely hetenként 3—4 órát vesz igénybe. Köztudomásu, hogy a róm. kath. lelkészek magok végezik a hitoktatást, a minnek megvan a maga haszna, mert bizony úgy a fejökbe plántálják növendékeiknek a kath. egyház hitelveit, hogy azokat onnan bajos kiszedegetni. Ne resteljünk tehát az ártatlan gyermekeknek vallásos oktatását vezetni, a ki ezt megkísérelte, bizonyára gyönyörűségét fogja találni sikeres munkájában. Nemcsak kathedrákban, hanem az iskolákban is teljesítsük tehát tanítói tisztünket, úgy lesz áldásos s gyümölcsöző munkálkodásunk. Nálunk ev. reformált lelkészeknél szokatlan munka ez, sőt még a nép sincs hozzá szokva, sehogysem fér fejébe, hogyan tanítsa rekturam helyett tiszteletes uram a vallást, nem jól megy az ügy, így zugolódnak rendszerint azon helyeken, hol állami iskola felállitásáról van szó. Kiforgatnak vallásunkból, papistákká tesznek, ily ellenvetések merültek fel azon helyeken is, hol szerény közreműködésem folytán állítottatott fel az állami iskola. Nagynehezen lehetett őket meggyőzni, hogy ne tartanak semmitől, hiszen esperes ur is helyesli az állami iskola felállítását; mégis ők gyanakodókká lettek, s inkább elhitték az ellenség tanácsát, mint saját kormányzójukét. Vólt egy ellenvetésük azonban, a mit a tanfelügyelő kicsinyelt, de én igen fontos dolognak tartottam. Egyik atyafi ugyanis azon észrevételt tevő, hát a zsolttárt ki tanítja ezután? Megnyugtattuk őket e tekintetben is, hogy a zsolttárt, már t. i. az egyházi énekeket a tanító tanítandja. A tanfelügyelő megjegyzé végül, de meg vannak ezek a zsolttárral akadáva, mire én megjegyzém: az egész alkudozásban kellemesen érintett a zsolttáros atyafi megjegyzése. Mert tudja-e nagyságos uram, mije a magyar kálvinistának a zsolttár? Olyan kincse, mit nagyobbra becsül a bibliánál, vigasztalója bánatában, erősítője küzdelmeiben, imádságos könyve minden napon s végre nyelvének fenntartója. Ha a remetei református magyarok a zsolttárt elvetik, bizonyára azon kis szigeten, melyet mindenfelől más nemzetiségű falvak környékeznek, rég elvesztette volna nemzeti nyelvét és vallását. A templom, iskola és zsolttár tartották fenn sok helyt a magyar elemet. Tisztelnie kell tehát e könyvet, mint nemzeti nyelvünk fenntartásának egyik fő eszközét is. Lehetnek azonban oly helyek is, hol a reform. felekezet levén kisebbségben, más vallásu tanítót alkalmaznak, ilyen helyen aztán az illető lelkésznek kell teljesíteni úgy a vallás, mint az énektanítást. Az államkormány ott, a hol indokolva van a díjazás szükségessége, díjazni is szokta a hitoktatókat, egyébként az egyetemes egyház teendője a díjazás.

Tehát úgy tekinthetjük az állami iskolákat, mint a melyek a magyar nemzeti kultúra terjesztésének alaptényezői. Ott, a hol a ref. egyház maga is teljesítheti missióját, önként értetik, hogy saját iskoláink fenntartandók, de ott, a hol az iskola sem a protestantizmusnak, sem a hazai kultúrának nem válik előnyére, ne tartogassuk mint rozszant viskót, hanem inkább adjuk az állam gondviselésé alá, mint a kinél sokkal több eszköz áll rendelkezésére, hogy a siker biztosítva legyen.

Sipos Imre,
belényesi ev. ref. lelkész.

A magyarországi reformált egyház konventi gyűlése Budapesten.

(Vége.)

8. §. A segélyezés összege, egyelőre az özvegy nőre nézve évenként 100 forintban, a kiskoru árvák mindenikére nézve évenként 25 frtban állapítatik meg. Ha özvegy nem marad, vagy később meghal, vagy újból férjhez megy, mi által segélyezettése megszűnik, az ő részét a kiskoru árvák öröklik, egyenlően felosztva; azonban úgy, hogy egy gyermek ezen uton újabb 25 forintnál többet nem kaphat.

Az egyetemes konventnek jogában áll, hogy a segélyezés összegét, a gyámintézet vagyoni állásához képest bármikor leszállítsa vagy felemelje.

9. §. Kiskorúaknak tekintetnek rendszerint a gyermekek életök 20-ik évének betöltéséig; de a leányok férjhezmenetelök alkalmával azon esetben is megszűnnek kiskorúak lenni, ha életök 20-ik évét még be nem töltötték. Keresetképtelenek 20 éves koruk betöltése után is segélyezettnek, azon esetben s feltétel alatt, ha keresetképtelenségek az igazgatóság előtt évről-évre igazolják.

10. §. Ha az intézeti tag önhibája miatt a papi vagy tanári hivataltól az egyházi törvényszék ítélete folytán megfosztatik, családja árvacsaládnak tekintetik és aként segélyeztetik, mint a valóságos özvegyek és árvák. Az ilyen segélyezés megszűnik akkor, ha a családfő az egyházi felsőség engedélye folytán ismét egyházi hivatalt nyer, vagy más keresethez jut, mely az élvezett segélynek megfelel.

11. §. Meghalván, vagy az előbbi §. szerint hivatalát vesztvén az intézeti tag: az esperes, illetőleg az igazgató tanár 30 nap alatt jelentést tesz az igazgatóság elnökének s hivatalból, hivatalos használatra, bélyegtelenül kiállított anyakönyvi kivonatok mellékelésével kimutatja a segélyezendő özvegy és árvák életkorát. Erre az igazgatóság elnöke, a félkegyév leteltének napjától kezdve, negyedévi előleges részletekben folyóvá teszi a segélyt az esperes, illetőleg az igazgató tanár kezéhez, kitől az özvegy és árvák, szabályszerű nyugta mellett átveszik.

12. §. A pénzkezelés könnyebbitése szempontjából a segélydíj első részlete mindig csak a legközelebbi február, május, augusztus, november 1-ig utalványoztatik, hogy azután az összes segélyezetttek részére a pénzküldés egy időben történhessék.

13. §. A segélyezett családnak, ha lakását más vidékre teszi át, joga van kivánni, hogy segélydíja új lakhelye espereséhez, vagy igazgató tanárához utalványoztassék.

14. §. Az esperesek és igazgató tanárok ezen segélypénzeket teljes anyagi felelősség terhe alatt kezelik s a segélyezetttek nyugtáit esetről-esetre beküldik az igazgatóság elnökéhez. Az ő pénzkezelésökről a segélyezetttekkel szemben az egyházmegye, vagy az iskolafenntartó testület felelős.

15. §. A most fennálló egyházmegyei, egyházkerületi és tanári özvegy-árvai gyámintézetek 1887. január 1-én tul többé új tagokat nem vehetnek fel; ellenben régi tagjaik iránt való kötelezettségeiket teljesítik, mindaddig, mig azok és az utánok segélyre jogosultak mindnyájan kihálnak.

16. §. Ezen idő alatt jogukban fog állani a befizetések és a tőke szaporítása iránt szabadon intézkedni; de alaptőkét meg nem csonkíthatják.

17. §. Évi jövedelmeiket teljesen kioszthatják a segélyre jogosultak közt, mindaddig, mig egy-egy segélyezettnek osztaléka az 1885-iki osztalék háromszorosát eléri. Akkor kötelesek lesznek alaptőkét a központi gyámintézet pénztárába beszállíttatni, mely az utolsó évi, az 1885-ik évi háromszorosának megfelelő osztalékot a segélyre jogosultaknak kiszolgáltatja, mindaddig, mig mindnyájan kihálnak vagy teljes kort érnek; akkor pedig az alaptőke, mint gazdátlan egyházi vagyon, az országos gyámegyletre száll s jövedelme mindörökre lelkészek és tanárok özvegyei és árvái gyámolítására fordíttatik.

18. §. A régi gyámintézetek az 1886-ik éven kezdve köteleztetnek minden évben zárszámadásaik egy-egy példányát az országos gyámintézet igazgatóságának beküldeni, csupán annak ellenőrzése szempontjából, hogy alaptőkét nem csonkították-e meg?

19. §. Az egyes egyházmegyéknél, gyülekezeteknél vagy tanintézeteknél netalán létező olyan különös, helyi, magán alapítványok, melyeknek az alapító intézkedése szerint kizárólagos célja a helybeli lelkészek vagy tanárok özvegyeinek és árváinak segélyezése: ezen intézkedések által nem érintetnek s rendeltetésökben továbbra is meghagyatnak. Ezek létezéséről és állapotáról az 1887-iki konventi ülésre kimutatás terjesztendő fel.

20. §. Ha valamely gyülekezet vagy tanintézet a saját folyó jövedelméből, a saját lelkészeinek vagy tanárainak, vagy ezek némelyikének utódait különösen segélyezni óhajtja: ennek, mint dicséretes és kegyeletes ténynek, az orsz. gyámintézet fennállása semmi tekintetben nem szolgál akadályul; valamint az ilyenmü, vagy bármely más forrásból nyert segélyezés, vagy magán vagyon létezése sem változtatja meg az országos gyámintézet segélyezési kötelezettségét, mert az a kegyév letelése után fejtetlenül megkezdetik.

21. §. Ezen gyámintézet központi vezetésére egy külön igazgató bizottság választatik a konvent által, mely bizottságnak végleges szervezése külön intézkedés tárgya leend.

22. §. Ezen gyámintézetet csak az egyetemes magyar ref. egyház konventje vagy országos zsinatja szüntetheti meg; s mig ez meg nem történik, addig sem az egyháznak kisebb vagy nagyobb része, sem az intézeti tagok kisebb vagy nagyobb száma e gyámintézeti szövetkezetből ki nem léphet; vagy ha erőszakosan kilépne s a magyar ref. egyháztól is elszakadna: a gyámintézetnek sem tőkevagyon, sem segélyezése iránt semmi igényt nem támaszthat. Törvényes megszüntetés esetén a gyámintézetnek egész tőkevagyon az egyetemes magyar ref. egyház által elkülönítve kezelendő s csak lelkészek és tanárok özvegyei és árvái segélyezésére fordítható.

23. §. Ha az intézeti tag a lelkészi, illetőleg tanári hivatalról önként lemond, egyfelől megszűnik minden kötelezettsége ezen gyámintézet iránt; másfelől pedig családja is elveszti minden igényét az intézettel szemben, mint a mely nagyobb mértékben van az egyházi közjótékonyág elvére, mint az intézeti tagok befizetéseire alapítva.

Azonban, ha az ilyen lemondó, egyházi és iskolai többsége beleegyezésével, jellegét továbbra is megtartja s az intézet iránti kötelezettségeinek, a lemondás évében teljesített mértékben, továbbra is eleget teszen, családjának igényei is épségben maradnak.

24. §. Az orsz. gyámintézet viszonyaiból netán felme-

rülhető perek rendes törvényszékei fokozatosan az egyházmegyei, egyházkerületi és konventi bíróságok lesznek, a fennálló általános egyházi perrendtartási szabályok szerint.

Az egyetemes konvent a magyar ref. egyházi kölcsönös tűzkár biztosító intézet alapszabályait a következőkben alkotta s küldötte meg az egyházkerületekhez véleményezés végett:

1. §. A magyarországi református egyház a saját egyházi és iskolai épületeit s egyéb éghető javait tűzkár ellen a maga körében biztosítja.

2. §. Az egyház tulajdonát képező éghető javaknak ezen saját egyházi intézetünknel való biztosítása feltétlenül kötelezővé tétetik.

3. §. A biztosításért — tekintet nélkül a biztosított javak állományára — évenként a biztosított összeg $\frac{1}{2}\%$ -je fizetendő.

4. §. A biztosítási díjat minden egyház köteles az újév első tíz napján, egész évre, egy összegben, az egyházmegyei pénztárnok kezéhez lefizetni; ellenkező esetben az egyházigazdnok terhére 8% késedelmi kamat fog felszámíttatni.

5. §. Az egyházmegyék, valamint az autonom felsőbb tanintézetek pénztárnokai a biztosítási díjakat a Magyar Földhitelintezethez küldik az év első harmincz napja alatt. Késedelem esetén magánvagyonuk terhére 8% késedelmi kamat fog felszámíttatni.

6. §. A tűzkár ellen való biztosítás kötelezőleg lévén kimondva: az egyházak és iskolák vagyona a biztosítási díjak lefizetésének elmulasztása daczára is biztosítva maradnak s e miatt az egyházigazdnokot és iskolai pénztárnokot sújtja a 4. és 5. §-okban kimondott felelősség és kártérítés.

7. §. Ezen kölcsönös tűzkár biztosító intézet megkezdő működését 1887. január 1-én s az ezen napon túl történendő tűzkárai helyreépítése czimén az egyházi közalaptól sem az egyházak, sem a lelkészek nem fognak segíeytetni.

8. §. Az egyházak és iskolák magok határozzák meg a biztosított tárgyak becsértékét, melyhez az egyházmegyei, illetőleg iskolai többség helyben hagyása megkívánatik. A biztosító feleknek érdekekben áll, hogy a biztosított tárgyak értékében történő változásokat bejelentsék s a biztosítási díjakat a változott érték szerint fizessék.

9. §. A tűzkárt szenvedett biztosító fél tartozik a maga káráról legfennebb négy nap alatt az illető esperesnek jelentést tenni s e jelentésében kártérítési igényének összegét is meghatározni.

10. §. Ha a káros félnek igénye 1000 forinton nem terjed túl, azon esetben az esperes az egyházmegye által tiz évre választott becslobiztossal, a jelentés vételétől számítandó hét nap alatt a helyszínére kiszáll. A káros fél is jogosítva van a maga részéről egy becslobt megnevezni. E háromtagu becslob bizottság állapítja meg a kárt s ennek becslése ellen felelbezésnek nincs helye.

11. §. Ha a káros félnek kártérítési igénye az 1000 forintot meghaladja, azon esetben az esperes haladéktalanul jelentést tesz a központi végrehajtó bizottság elnökének, ki egy szakértő becslobt fog kiküldeni. Ez, valamint az esperes és az egyházmegyei becslob, meghatározott időben, de az espereshez történt jelentéstől számítva legfeljebb tiz nap alatt a helyszínére kiszállanak. A káros fél ilyen esetben jogosítva van a maga részéről két becslobt megnevezni. Ezen öt-

tagu becslob bizottság állapítja meg a kárt s ennek becslése ellen felelbezésnek nincs helye.

12. §. A központi szakértő, valamint az esperes és egyházmegyei becslob megválasztásuk alkalmával; a káros fél által kinevezett becslobok pedig esetről-esetre a helyszínén az esperes előtt esküt tesznek le, hogy igazságosan, lelkiismeretesen és melléktekintetek nélkül fognak becslobni.

13. §. A becslob bizottság a kár teljes összegét határozza meg, az elégett tárgy helyi értéke szerint, tekintet nélkül a biztosított összegre és a káros fél által nyilvánított kártérítési igényre, úgy, hogy azoknál nagyobb összeget is becslobhat, ha a kárt nagyobbknak itéli.

14. §. A becslob bizottság a maga becslobéséről két eredeti példányban részletes jegyzőkönyvet veszen fel, melyet a bizottság minden tagja sajátkezűleg aláír. E jegyzőkönyvek egyik példánya az esperesi levéltárban marad; a másikat az esperes haladéktalanul felterjeszti a központi igazgatósághoz.

15. §. A központi igazgatóság elnöke ezen jegyzőkönyv alapján utalványozza a pénzt a Magyar Földhitelintezetnél, az esperes kezéhez, ki azt nyugta mellett a káros félnek kiszolgáltatja. Azonban az eként utalványozott összeg a biztosított összeg meg nem haladhatja s a meg nem térített kárért azok lesznek felelősök, a kiknek terhére rovandó fel az elégtelenül történt biztosítás.

16. §. A káros fél maga viseli az általa megnevezett becslobok költségeit; ellenben a becslob bizottság többi tagjának fuvar- s napi díjait, valamint ezen egész biztosítási ügynek irodai és egyéb kezelési költségeit a biztosítási főpénztár fedezi.

17. §. A mennyiben a biztosítási díjak összege a tűzkárok és kezelési költségek összegét felülmulja: a fennmaradó összeg tartaléktőkévé alakíttatik, melynek rendeltetése első sorban a kedvezőtlen évek tűzkárainak kifizetése, mely célra szükség esetén az egész tartaléktőke is eikölthető; másodsorban a lelkészi nyugdíjintézet fenntartása, de a mely célra a tartaléktőkének csak a kamata fordítható.

18. §. Ha az első években, mielőtt tartaléktőke képződhetnék, a tűzkárok felülmulnák a biztosítási évi díjak összegét: a hiányt az egyházi közalap pénztára fogja kölcsönképen előlegezni; mely kölcsön, a Földhitelintezetnél szokásos kamatozással együtt, a biztosítási intézet legelső jövedelméből visszafizettetik. Hogy azonban ezen kölcsönzések szükségének eleje vétessék, — az egyes egyházi testületeknek egyes biztosító intézetekkel tényleg fennálló viszonyára való tekintetből is, — főleg az első esztendőknben, viszontbiztosítás eszközöltetik.

19. §. Ezen biztosítási ügy központi vezetésére igazgatóság szerveztetik, mely eljárásáról minden évben részletes és kimerítő jelentést teszen a konventnek.

20. §. Ezen intézetet csak az egyetemes magyar ref. egyház konventje vagy országos zsinatja szüntetheti meg; s míg ez meg nem történik, addig ezen szövetekezetből egy egyháztest is ki nem léphet. Ha pedig erőszakosan kilépne s a magyar ref. egyháztól is elszakadna, ennek tartaléktőkéje iránt igényt nem támaszthat. Törvényes megszüntetés esetén az összes biztosítási tartaléktőke a papi nyugdíjintézet tulajdonává lesz.

21. §. E biztosítási ügyből felmerülő perek rendes törvényszékei fokozatosan az egyházmegyei, egyházkerületi és

konventi bíróságok lesznek, a fennálló általános egyházi perrendtartás szerint.

Közlöttük az országos lelkészi és tanári nyugdíjintézet, özvegy-árvai gyámintézetnek és a kölcsönös tűzkár-biztosító intézet alapszabályait, hogy ezen egyházunk lelkészi és tanári karát oly közelről érdeklő ügyeket az illetők beható megfigyelés tárgyává téve: azokhoz irodalmi uton is hozzászólhassanak; hogy így az egyházkerületi közgyűlések idejéig azok kellőleg előkészítettessenek a tárgyalásra. Szerkesztők.

K ü l f ö l d .

Svájcz. Genfben f. é. augusztus hó 23-án ülték meg a reformáció 350 éves jubileumát. A nagy Kálvin elődje Farel, 1535. augusztus 8-án vonult be ünnepélyesen a genfi Péter templomba s hirdette ott első ízben az evangéliomot. Már augusztus 20-án eltöröltetett a mise az ő indítványára s a kétszázak tanácsának határozata s az összegyűlt nép helyeslése következtében templomba, iskolába bevitetett az evangéliomi tan. Kálvin egy év múlva telepedett le Genfben.

Az ünnepély, Genf s a kanton protestáns népének közös részvételével méltólag s magasztosan lett megünnepelve. Az ünnepély megtartásának fő indító oka az volt, hogy e napra esett a nantesi edictum visszavonásának évfordulója s ama fölújított szomorú esemény, egykor ezer meg ezer hagenettát ütött Genf védő falai közé.

Előző három estén, nyilvános előadások tartottak, mind egy bevezetesképen. A lapok jelentették augusztus 20-án az államtanács határozatát, melyszerint az utcza, melyen Kálvin meghalt, „Rue Calvin,“ egy másik a Péter templom közelében, „Rue Farel“ nevet fog viselni.

Az ünnepély főnapján (aug. 23.) megkondultak a protestáns templomok és imaházak harangjai a városban és a vidéken. Az érczhangok karát lezavarta mintegy a st. pierre-i nagy harang, a „Clémence,“ s az erőteljes bangóriások ölelkézése megragadó hatást tett az emberre. A székesegyházban 8 órakor gyűlt össze az ünnepélyi bizottság, a város kormányzó tanácsa, a Consistorium, a „Vénérable Compagnie des Pasteurs“ s a „szabad egyház“ képviselői. Ekkor erősítették föl a város székesegyház falára — a baloldal kapubejáratánál, a reformáció 350 éves jubileumára emlékeztető márványlapot, mely a következő fölírással láttatott el: „A genfi protestánsok. 1885. augusztusban megünnepelték a reformáció 350 éves jubileumát, hogy hangosan tegyenek tanubizonyosságot a reformáció vallásához való rendületlen ragaszkodásokról s hősi bátorságú elődeik iránt érzett halájjokról. Isten védje mindig a genfi egyházat!“ A leleplezésnél a bizottság elnöke Bourignon államtanácsos tartott beszédet, melyben nem haligatta el, hogy az egykori protestáns köztársaságból vegyes vallású város lett s hogy ennek következtében a hatóságoknak tartózkodni kellett az ünnepélyen való részvételtől; de kiemelte azt is, hogy ezek nem mulasztották el ennek daczára is, kétségtelen kifejezést adni részvételüknek.

Tíz órakor a város és kanton minden protestáns templomában istenisztelet tartatott; mindenütt a 68. zsoltárt s Luther énekét zengették, s a nap nagy emlékét üjtötták föl ünnepi beszédekben. St. Pierre szószékén, hol egykor Farel,

Kálvin, Béza Tódor predikáltak, ez alkalommal Cougnard tanár hirdette az igét, alapul véve Ján. 3. 11 versét. Cougnard beszéde után vegyes kar énekelt orgonakisérettel Händel „Hallelujáját“ s imádkozás után ezer meg ezer ajk zengette el Luther énekét: „Erős vár a mi Istenünk.“ Choisy lelkész St. Gervais templomában Gal. 5, 15 alapján beszélt, óva intve a visszaéléstől, melylyel a „szabadság“ szót használják az emberek. Az „Oratoireban“ Gautier tanár szókokolt, 1 Sám. 12, 22 alapján.

Délután a gyermekek ünnepe következett, melyre a város és vidék minden iskolás gyermeke meghivatott s hol nem kevesebben, mint 7000-en jelentek meg a kicsinyek közül. A város három nagyobb templomában tartott gyermek-istenisztelet után minden jelenvölt gyermek egy emlékrmet kapott „A genfi reformáció kezdete“ fölírással. Majd az állam költségére rendezett s a kedvező szép idő által is emelt nagy gyermek-ünnepély következett, mely is a Bastions parkban, a város legnagyobb s legkellemesebb fekvésű kertjében folyt le.

Zürichben augusztus hó 25-én leplezték le Zwingli Ulrich érczszobrát, melyet Natter Henrik bécsi szobrász készített. Az álló szoboralak fölfelé tekint, jobbjával a bibliát szoritja szívéhez, balját pedig széles kardra támasztja. A szoborbizottság nevében Finsler előjáró tartott egy feszült figyelemmel hallgatott mesteri beszédet, melyben a sikerült szobormű jellemzésére mondta: „nyugodt méltósággal áll Zwingli ott, könnyedén lépve egyik lábával előre, mint egy valódi nemes humanista. Fi az ó- és újkor bölcselői s költői által indítatva lép föl üde erővel az élet színpadára. És még sem ama könnyed szellemű, világboldogító humanistát látjuk benne, mint a minő kortársainak egy része vélt. O a hit embere, ki ég felé emeli tekintetét; s Isten iránti erős bizalmában erős önbizalmat is nyer. Erősen tartja kezében a bibliát, a Krisztusban valósult isteni kijelentés könyvét, az üdv és megváltás soha el nem apadó forrásának, az Isten ismeretének s a valódi életbölcsőségnek tanubizonyosságát a bibliát, a könyvet, melyből ő is az emberi találmányoktól tiszta evangéliomot ismerte meg.“ Ezután a Zwingli énekét zengették („Herr, nun heb den Wagen selbst“), majd egy ünnepi kantátét, miután egy 500 terítékű bankett következett a dalcsarnokban s este a város és a tó kivilágítva. A vendégek nagyrésze messziről jött, sereglett össze, részben a svácsi kantonokból.

A „Theologische Zeitschrift aus der Schweiz“ egy alkalmi száma közli a szobor képét, érdekes történelmi adatok kísérelében s értekezvén a zürichi zárdajavak reformációkorabeli kezeléséről, Escher H. után Zwingli autographiáját is ismerteti.

t...

K ü l ö n f é l é k .

A debreczeni főiskolában f. hó 12-én kezdődő pót-érettségi vizsgára kormányképviselőül Imre Sándor kolozsvári egyetemi tanár ur neveztetett ki.

Debreczeni főiskolánkban az ezen iskolai évvei életbe lépett Szikszay Dániel-féle alapítványi pályakérdésre: „Készítsenek egy kisebb költői elbeszélés, melynek tárgya a magyar vész-, vagy királymondakörből legyen véve“, október végére 4 pályamű érkezett be, mely is tanári bírálatra kiadtván, a bírálók által egy munka, mint teljes költői becses bíró mű tüntettetett ki s egy másik dicséretre érdemesített. A jeligés levelek a f. hó 4-én tartott közös tanárkari gyűlésen felbontatván, az első mű szerzőjeül

Csécsi Imre 4. th. főiskolánk e kiváló költői tehetségű ifja, a másodiknak szerzőjeül Beke József 4. th. tüntek ki. Üdvözljük tanítványainkat a szépirodalmi munkásság nemes pályaterén. Az alapító rendelkezése szerint a pályanyertes mű a deczember 6-án tartott Csokonay-ünnepélyen felolvastatott.

Megjelentek Györy Vilmos egyházi beszédei, rendezte Radnai Dezső. 1-ső kötet. Budapest, kiadja Kókay Lajos. 1886. Ára 1 frt 80 kr. A 234 lapra terjedő nagy könyvben 29 s függelékben 2 beszéd foglaltatik. Tekintettel e mű elhunyt kitűnő szerzőjének érdemeire, e beszédeket kellőleg áttanulmányozva néhány hét múlva ismertetni fogjuk. — Megjelent továbbá mint lapunk múlt számában már röviden jeleztük, „a tiszántuli ev. ref. középiskolai tanáregyesület évkönyve az 1885—86. évre.“ A csinos kiállítású, terjedelmes nagyságu könyv e hetedik év-

folyamában Elek Lajos egyesületi jegyző szerkesztése mellett jelent meg. Összesen 11 főszám alá sorolt tartalmából mint általánosabb érdekűeket főlemlítjük Séllei Péter békési tanár „Adatok a békési ref. gymnasium multjához“, Beczner Frigyes debreczeni reáliskolai tanár „Középiskolai nyelvtanítás az alsó fokon“ cz. műveiket. Továbbá a következő, 100 frtot, illetőleg 200 arany-frank jutalmat nyert pályaműveket: „Vallásosság és prot. érzület dolgában mit várhatunk a gymnasiumtól“ stb. ?... Gergely Károly krassói ev. ref. lelkészről és „Tapasztalás szerint a latin nyelv és irodalom tanítása nem mutat fel annyi eredményt“ stb. ... Faragó Bálint m.-turi tanártól. Az évkönyv az egyesület tevékenységéről tanuskodik s általában is, de főként jelzett részleteiben a legkemolyabb figyelmet érdemlő munka.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztőtársak: **Csiky Lajos, Géresi Kálmán.**

H I R D E T É S E K.

Rendkívüli árleszállítás.

Közzétesszük, hogy azok nagyobb elterjedést nyerjenek, rövid időre tetemesen leszállítom, később a régi magas bolti ár ismét be fog állani.

Miskolcz, 1885. Nov. hó.

Ferenczy B.

kiadó könyvadás.

- Tompa Mihály.* Egyházi beszédek 2 kötet 3 frt 28 kr helyett most csak 1 frt 60 kr.
Tompa Mihály. Halotti emlékbeszédek (oratiók) 1 frt 60 kr helyett most csak 80 kr.
Könyves Tóth Kálmán. A kepersónál, halotti imák; összesen kötve 2 frt 40 kr helyett most csak 1 frt 20 kr.
Gyöngyösi S. Magyar prot. egyházi szónoklatok, ünnepi, alkalmi, közönséges s gyász beszédek 4 köt. 7 frt 20 kr helyett most csak 3 frt.
Barakonyi Kr. Bibliamagyarazat a szószéken 2 köt. 3 frt 60 kr helyett most csak 1 frt 60 kr.
Nemes Benj. Népszerű egyh. beszédek 1 frt 20 kr helyett most csak 60 kr.
Nikházy L. 22 közönséges egyh. beszéd 1 frt 30 kr helyett most csak 60 kr.
Zombory Gerő. Kerszerű egyh. beszédek 2 köt. 2 frt 40 kr helyett most csak 1 frt 20 kr.
Kun Bert. (superint.) Egyházi szónoklattan 80 kr helyett most csak 40 kr.
Filep Mihály. Buzgóság oltára. Imák s fohászok, diszkötés 2 frt helyett most csak 1 frt.
Filep Endre. Temetési énekek 1 frt 30 kr helyett most csak 60 kr.

Az egész 17 kötetből álló könyvgyűjtemény egyszerre véve 27 frt bolti ár helyett 10 forintért kapható.

3—3

Pályázat.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület debreczeni tanítóképezdéjében egy rendes tanári székre pályázat nyitattik.

A megválasztandó tanárnak főtantárgyai lesznek: természettudományok és mértan; melléktantárgyai ez idő szerint a földrajz és a theologiai akadémián a földrajz és természettudományok módszertana. Megjegyeztetvén, hogy ezen tantárgyakon kívül köteles más tudományok tanítására is vállalkozni, amint azt a tanári kar által az ő közbenjöttével megállapítandó tanterv és tanrend a körülményekhez képest igényli.

A képesítésre nézve iskolai szervezetünk 75. §-a az irányadó, mely szerint a tanárok középiskolai oktatásra képesített egyének közül alkalmazandók.

A megválasztandó tanár 20 heti óránál többre nem köteleztetik. Csak ev. ref. vallásu pályázók kérvényei fogadtnak el.

Az évi díjazás következő: rendes tanári fizetés 1000 frt, lakbérre 300 frt. A megválasztandó a tanári nyug- és gyámintézetnek jogos és kötelezett tagja leend.

Hivatalát az 1886. tanév kezdetén a megállapított gyakorlat szerint tanári székfoglaló beszéddel foglalja el.

Pályázók kellőleg felszerelt kérvényeiket 1886. évi márczius hó 1-ső napjáig a tiszántuli ev. ref. egyházkerület püspöki hivatalához adják vagy küldjék be.

Debreczen, 1885. deczember 11-én.

Révész Bálint,
püspök.